

FRANTIŠEK ŠÍMA

reportáž
ze severu

FRANTIŠEK ŠÍMA reportáž ze severu

SCÉNICKÁ KOLÁŽ

na motivy „Reportáží z buržoazní republiky“
Julia Fučíka a s písněmi Osvobozeného divadla.

NASTUDOVÁNO K 50. VÝROČÍ
VELKÉ MOSTECKÉ STÁVKY.

REŽIE / FRANTIŠEK ŠÍMA
VÝPRAVA / KRISTINA NOVOTNÁ j. h.
CHOREOGRAFIE / LUDMILA KOVÁŘOVÁ j. h.
KOREPETICE / HELENA HOŘEJŠOVÁ j. h.

25. II. '82

HRAJÍ)

HRAJÍ

BĚLA ČÍZKOVÁ, LADISLAV DUŠEK, JAN
GRYGAR, JANA HENZLOVÁ, JAROMIR
HUSÁK, ZDENĚK KOŠATA, KAREL POLI-
ŠENSKÝ, REGINA RAZOVOVÁ, BŘETISLAV
RYCHLÍK, ANNA SLEZÁKOVÁ a JARMILA
VYCHODILOVÁ.

Inspicientka / Jana Kovářová. Text sleduje / Vlasta
Lhotová. Osvětlení, zvuk a stavby / kolektiv vedený
Vladimírem Topinkou, Karlem Novákem a Erikem Er-
nestem. Scénu a kostýmy zhotovily dílny Divadla pra-
cujících / Adolf Trefil, Jaroslava Hořejší, Zlata Kopa-
lová, Dana Heindlová a Jindra Slámová.

Zde na Severu není stromů.
Větve jsou černé sazemi
a místo polí prolákliny.
Život tu duní pod zemí.

Cesty jsou tvrdé jako hole,
koleje – chladné okovy.
Zatínáš pěsti těžních věží,
můj černý kraji hladový.

Sirény zmlkly k večeru.
Jde dým přes pláně Severu.
A jak se valí z dolů dým,
jdou bezprizorní za uhlím
k divokým šachtám vprostřed hald.
A v patách se jim plíží hlad.

Tak letí kolo šedých dnů.
Klec žití padá k bezednu.
V té černé jámě bedných dnů
hřejí se lidé u ohňů.
Smrt chodí tady k večeru.
Jde dým přes pláně Severu.

Ilja Bart
1932

PLAMEN Z HUMBOLDTKY

Ze Záluží, z Jiřetína i z hor chodilo na Humboldtku 383 havířů. Chodili třikrát týdně, hodinu, dvě i tři, fárali 120 metrů pod zem, kopali na dílech, v nichž stéká voda ze stropu, postrkující nad hlavou plechový kryt, aby se chránili před podzemním deštěm. V pondělí 21. března je čekalo překvapení. Nikdo jim nic neřekl předem. Přišli do lampárny a když fasovali kahance, dostali do rukou malý lístek, na kterém jim správa závodu oznamovala, že za čtrnáct dní budou farat naposled. „Podepište to!“ říkal jim správce.

Čtyři podepsali, zmatení, rozpačití, ani nevěděli, co to vlastně znamená. Pátý přečetl a nepodepsal. Byl to komunista.

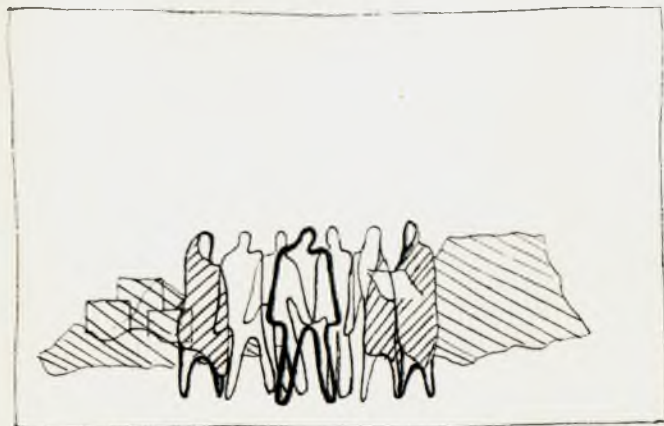
„Chcete nás vyhodit? Všecky?“

„Ano. Humboldtka bude zavřena. Nevyplácí se.“

Za čtrnáct dní budou 383 noví nezaměstnaní na severu. Snad! Ale dnes jsou na severu 383 stávkující horníci.

„Kamarádi, zastavíme! Nebudeme čekat, až nás vyhodí. Budeme se bránit!“

Toto dne nesfárala na Humboldtce ani ochranná mužstva. Telefon na odborových sekretariátech hlásil stávkou, havíři žádali o ochranu.

Z národně sociální Jednoty, ze sociálně demokratického Svazu, z Unie německých sociálních demokratů vyšli sekretáři, vyjednávali a v úterý večer oznámili výsledek: nedá se nic dělat, fárejte, požádali jsme o vládní komisi, vyšetří se, je-li nutno Humboldtku zavřít, nu, a pak uvidíme.

Ve středu ráno stálo v lampárně na Humboldtce celé osazenstvo. Nikdo se netísnil u okénka. Nikoho ani nenapadlo, aby se převlékl do pracovních šatů.

Fárat? Ne! Známe ty vládní komise. Všechno přiznají a za čtrnáct dní jsme bez chleba.

I ženy přišly do lampárny. Jejich řeč je jasná: jste-li muži, zastavte! Baby ať fárají!

Ani jediná ruka nezůstala dole, když se hlasovalo o stávce. I pumpař i strojník i topič se připojili a všichni, kteří pracovali pod zemí, vyfárali. Humboldtka byla opuštěna, jen závodní se zděšeně díval za černým proudem, který se valil vraty z šachty, díval se a na ten okamžik se stal prorokem:

Bude zle!

JULIUS FUČÍK

28. 4. 1932 v 17. čísle TVORBY, roč. VII.

„Reportáž ze Severu“ vychází volně z některých motivů Fučíkových „Reportáží z buržoazní republiky“, z dokumentárních materiálů z období Velké mostecké stávky i z autentických projevů Klementa Gottwalda, ale jejími hlavními postavami jsou dnešní mladí lidé – herci. Vědomě si předvádějí, hrají, několik málo dnů z průběhu stávky, její uzlové body. Jsou nezaměstnanými i stávkujícími horníky, jejich ženami, ale i řediteli dolů, delegáty celorevírní konference závodních rad i členy ústředního stávkového výboru, ale především a v celé inscenaci jsou dnešními lidmi, Vašimi současníky, kteří v této hře hledají spolu s Vámi i pro sebe smysl a podstatu oněch 28 dnů roku 1932.

Nejdůležitějším výsledkem stávky bylo vytvoření jednotné fronty všech pracujících, bez rozdílu politického přesvědčení i národnosti. Zkušenosti z utváření jednotné fronty, získané poprvé právě ve dnech mostecké stávky, významně ovlivnily strategii komunistických stran v následujících letech a staly se základem širokého lidového hnutí proti nastupujícímu fašismu a v plné míře se uplatnily i v poválečném období.

Jak a proč bylo této jednotné fronty dosaženo? Jakými prostředky se komunisté stali samozřejmými a všemi uznávanými vůdci stávkujících? Vycházeli ze skutečných potřeb všech horníků Severu, šli vždy a všude příkladem a byli všude tam, kde se prakticky rozhodovalo a budoucnosti horníků. Vytvářeli jednotnou frontu všech pracujících a stáli v jejím čele, protože je svými činy dokázali o správnosti své politiky přesvědčit.

V inscenaci naší „Reportáže ze Severu“ chceme tyto stále platné charakteristické rysy Velké mostecké stávky spolu s Vámi znovu hledat.

DIVADLO pracujících MOST

Ředitel Jaromír Šnajdr. Zřizovatel Severočeský KNV v Ústí nad Labem. Program k 6. premiéře sezóny 1981/82 připravili dramaturg František Šíma (textovou část) a výtvarník Jan Růžička (grafickou část). Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha. Vytiskla Severografia, n. p., závod 7, Most. Povolovací číslo 13/82 - 403/16. Cena výtisku 1,50 Kčs.